

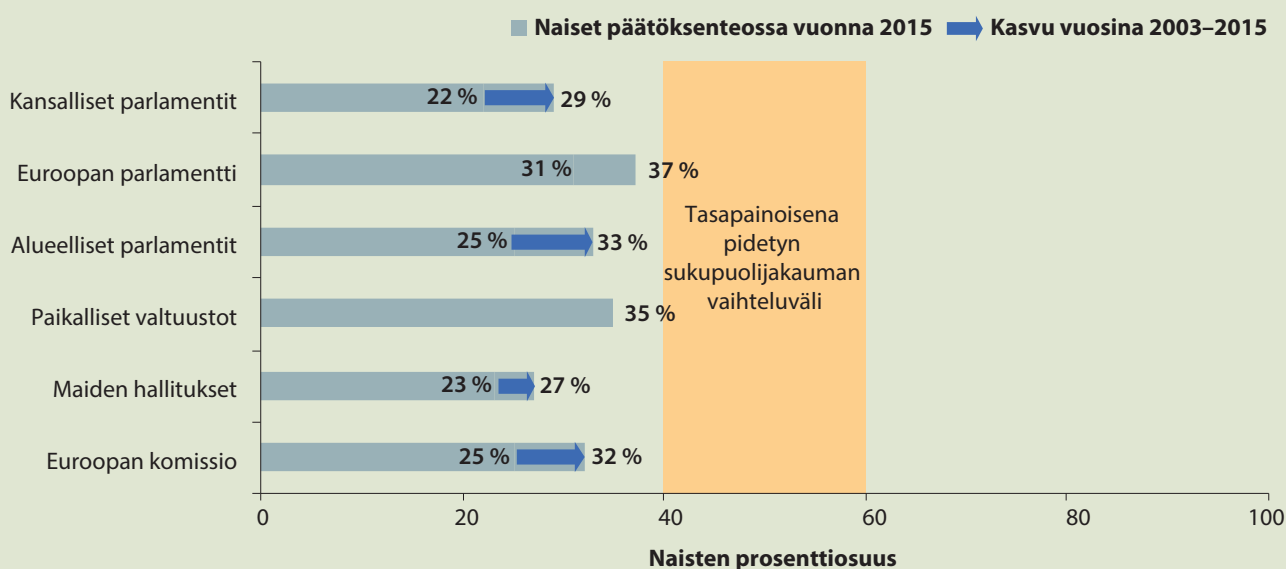
Naisten ja miesten tasavertainen osallistuminen politiikkaan on tärkeä toimivan demokratian ja hyvän hallinnon edellytys. Naisten kasvava osallistuminen poliittiseen päätöksentekoon vahvistaa ja tukee demokraattista järjestelmää ja vaikuttaa yhteiskuntaan myös monilla muilla tavoin myönteisesti niin, että sekä naisten että miesten elämänlaatu paranee. Sen ansioksi voidaan lukea tasa-arvoisempi yhteiskunta ja osallistavampi hallinto, korkeampi elintaso, koulutuksen ja terveydenhuollon sekä infrastruktuurin kehittyminen ja korruption väheneminen politiikassa.

Naisten taival huipulle taittuu hitaasti mutta varmasti

Kymmenen viime vuoden aikana naisten osuus poliittisten instituutioiden ja julkishallinnon ylimmässä johdossa on kasvanut tasaisesti kaikkialla EU:ssa. Alla olevasta kaaviosta käy ilmi kehityskulku vuodesta 2003 lähtien paikallis-, alue-, kansallisella ja EU:n tasolla.

Kaavio 1 – Poliittisen vallan sukupuolijakauman kehitys EU-28:ssa vuosina 2003–2015

Puolueiden johto pysyy miesten otteessa

Naiset ovat epävirallisten verkostojen rajoilla

EU:ssa puolueiden johdossa on useimmiten miehiä, mikä käy ilmi sukupuolten tasa-arvoa vallankäytössä ja päätöksenteossa koskevasta EIGE:n raportista *Gender equality in power and decision-making* (2015). Raportin mukaan EU:ssa vuonna 2014 suurimpien puolueiden puheenjohtajista oli naisia vain 13 prosenttia ja varapuheenjohtajista 33 prosenttia. Puolueiden sisäisillä virallisilla ja epävirallisilla verkostoilla on erittäin suuri merkitys, kun pyritään nousemaan puoluejohdon tehtäviin, säilyttämään puolueen tuki ja saamaan aikaan poliittisia muutoksia. Epävirallinen verkostoituminen työajan ulkopuolella on lähinnä miesten heiniä. Verkostojen muodostuminen miesvaltaisissa ympäristöissä voi pitää yllä miesten valta-asemaa ja johtajuutta (EIGE:n raportti sukupuolten tasa-arvosta vallankäytössä ja päätöksenteossa).

Sukupuoleen liittyvät stereotypit estävät naisia kipuamasta ylimmän johdon tehtäviin

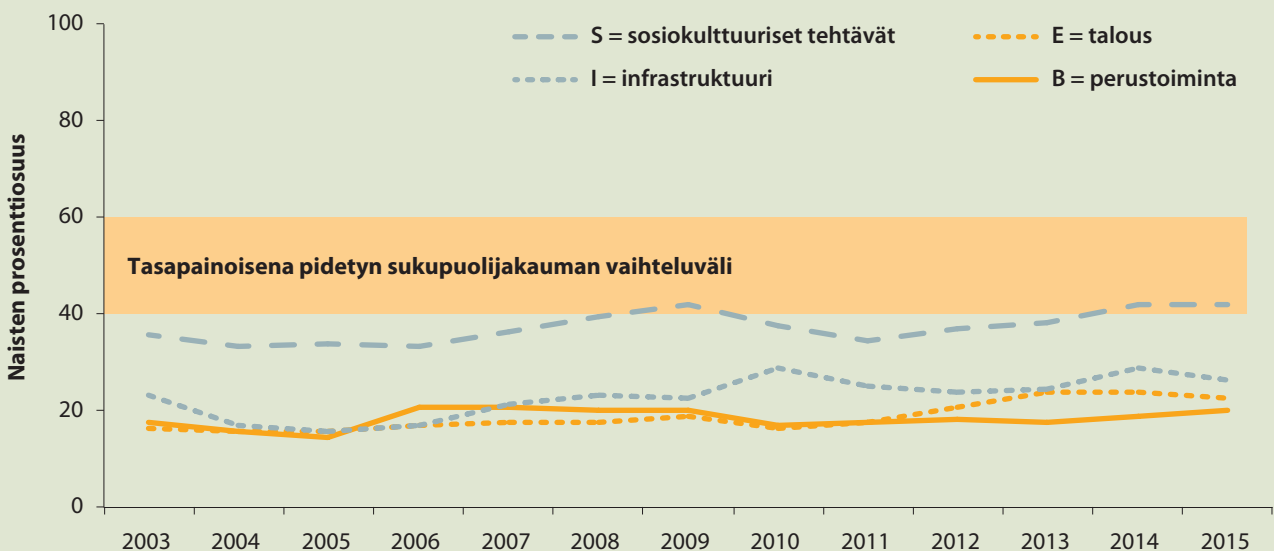
Sukupuoleen liittyvät itsepintaiset stereotypit ja monien puolueiden sisäinen kulttuuri, jossa vallitsee maskuliininen johtamistapa, haittaavat edelleen tasa-arvoista edustusta. Johtavat asemat ovat olleet kautta aikain pääasiassa miesten hallussa. Johtajilta

odotetut ominaisuudet ja taidot, kuten itsevarmuus, hallitsevuus ja rationaalinen ajattelu, yhdistetään tavallisesti maskuliinisiin piirteisiin, ja näin johtajuus yhdistetään yleisesti miehiin. Sukupuoleen liittyvät stereotypit vaikuttavat myös ministerinsalkkujen ja ministeriöiden ylimpien hallinnollisten virkojen jakautumiseen. Miehiä on enemmän ministereinä, joiden tehtävät liittyvät valtion perustoimintoihin, kuten puolustukseen, oikeuteen ja ulkopoliittikkaan, ja naiset keskittyvät sosiokulttuurisista tehtävistä vastaaviin ministeriöihin. Tämä vahvistaa stereotyyppisiä oletuksia, joiden mukaan naiset sopivat paremmin koulutuksen, terveyden ja kulttuurin kaltaisille aloille.

Puolueet sulkevat ovensa naisilta

Puolueet vaikuttavat keskeisesti siihen, miten laajasti naiset voivat osallistua puoluepolitiikkaan ja millaisia tilaisuuksia naisille puoluepolitiikassa tarjoutuu. Myös naisten mahdollisuus päästä johtaviin aseisiin on puolueiden sekä valinta- ja hyväksymisprosessia ohjaavan puolue-eliitin käsissä. Puolueet määräävät myös ehdokaslistojen järjestyksen, vaalipiirien listat ja puoluerakenteet. Puolueita pidetäänkin usein "portinvartijoina".

Kaavio 2 – Naisten osuus EU-28:n hallituksissa aloittain vuosina 2003–2015

Miten sukupuolijakaumaa pyritään tasapainottamaan?

Useat EU:n jäsenvaltiot ovat vahvistaneet sitoutumistaan sukupuolten tasa-arvoon poliittisessa päätöksenteossa ottamalla käyttöön pakollisia tai vapaaehtoisia sukupuolikiintiöitä, joilla tasapainotetaan sukupuolijakaumaa politiikassa ja asetetaan tavoitteita ehdokasasettelun sukupuolijakamalle. EIGE:n tutkimustulosten mukaan niissä jäsenvaltioissa, joissa on käytössä sitovia tai vapaaehtoisia kiintiöitä, naisten osuus politiikassa on kasvanut selvimmin vuodesta 2003 lähtien. Tulosten mukaan vuonna 2014 naisten osuus kansallisissa parlamenteissa oli keskimäärin 29 prosenttia ja kasvua oli tullut 10 prosenttiyksikköä. Niissä maissa, joissa kiintiöitä ei käytetä, naisten osuus oli 27 prosenttia, ja keskimääräinen kasvu kymmenen edellisen vuoden aikana oli hyvin vähäistä. Kiintiöt ovat yksi keino tasapainottaa sukupuolijakaumaa. Ne eivät kuitenkaan yksin riitä. Lisäksi tarvitaan muitakin toimenpiteitä, kuten julkista keskustelua, kampanjoita, säännöllistä seurantaa ja kokonaisvaltaisia ohjelmia, joilla voidaan kannustaa lisää naisia mukaan politiikkaan.

Hyviä käytäntöjä naisten roolin lisäämiseksi poliittisessa päätöksenteossa

EIGE on eritellyt joukon hyviä käytäntöjä, jotka tarjoavat useammille naisille keinoja ja taitoja poliittisen uran luomiseen monimuotoisemmassa ympäristössä, jossa naiset ovat laajemmin edustettuina.

Kohdennetut toimenpiteet ja aloitteet: Puolueiden toteuttamien lakimääräisten sitovien tai vapaaehtoisten toimenpiteiden on todettu lisäävän naisten osallistumista päätöksentekoon. Edistymisen kannalta on tärkeää myös laajentaa kohdennettujen aloitteiden valikoimaa, kuten esimerkiksi julkinen keskustelu, tiedotus ja avoimemmat rekrytoinnin ja urakehityksen käytännöt.

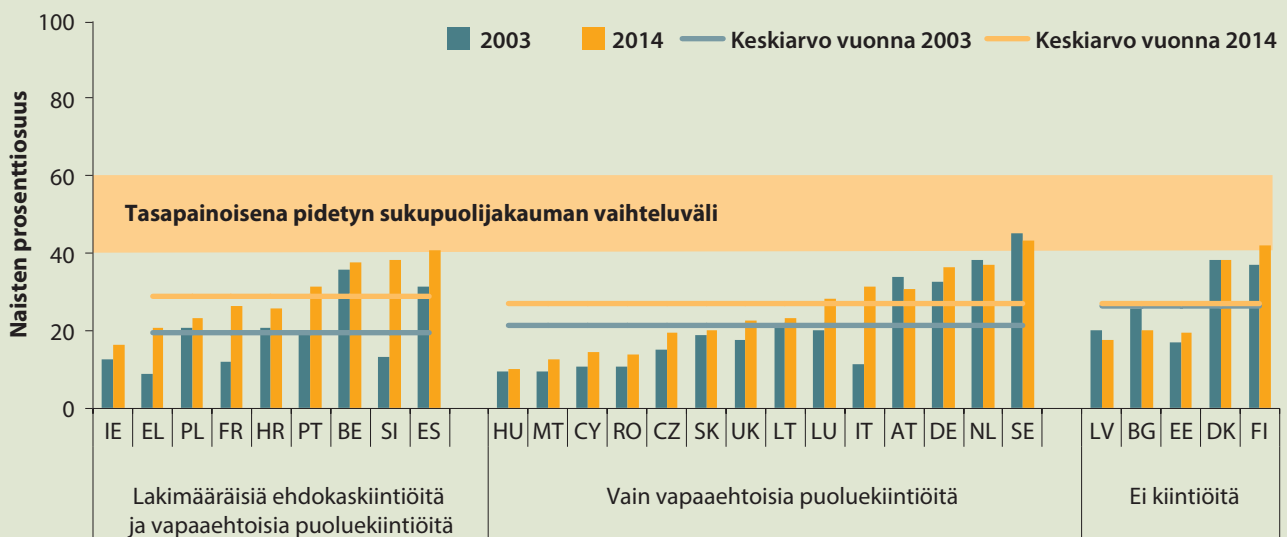
Säännöllinen seuranta: On tärkeää seurata tilanteen kehittymistä ja arvioida, mitkä aloitteet ovat onnistuneet ja mitkä eivät. EIGE:n tasa-arvotilastietokanta voi auttaa seurannassa, sillä siihen on koottu sukupuolen mukaan jaoteltuja tietoja, joita voidaan verrata kaikkien EU:n jäsenvaltioiden välillä.

EIGE tuottaa säännöllisesti raportteja, joissa tarkastellaan Pekingin toimintaohjelman (BPFA) eri alueita Euroopan unionin neuvoston puheenjohtajavaltioiden pyynnöstä. Tuoreimpien raporttien sisältö:

- Sukupuolten tasa-arvo vallankäytössä ja päätöksenteossa (2016)
- Sukupuolten väliset erot eläkkeissä EU:n alueella (2015).
- Sukupuolten tasa-arvo ja taloudellinen riippumattomuus: osa-aikatyö ja itsenäinen ammatinharjoittaminen (2014).

Kaikkiin EIGE:n aikaisempiin BPFA-raportteihin ja julkaisuihin voi tutustua osoitteessa <http://eige.europa.eu/monitoring-the-bpfa>

Kaavio 3 – Naisten osuus vuonna 2003 ja vuonna 2015 kansallisissa parlamenteissa, joissa kiintiöt käytössä

Nuorten naisten mukaan saaminen: Ellei politiikka houkuttele mukaan lisää nuoria naisia, naisten aliedustus vaaleilla täytettävissä julkisissa tehtävissä jatkuu. Mentorointi, koulutuskurssit, julkiset kampanjat ja ammatillinen verkostoituminen voivat olla tärkeitä keinoja kannustaa useampia naisia asettumaan ehdolle. Niillä voidaan myös valmistella naisia poliittiselle uralle.

Sananen sukupuolisensitiivisistä parlamenteista

Parlamentti, jossa ilmapiiri on naisia kannustava ja jossa ei esiinny työpaikkakiusaamista eikä syrjintää, voi tukea naisten laajempaa aktiivista osallistumista politiikkaan. EIGE kehittää interaktiivista verkkotyökalua, jonka avulla voidaan mitata poliittisen instituution

Tasapainoinen sukupuolijakauma: Hyväksyttäväksi suhdeluvuksi katsotaan yleensä 40/60.

Sukupuolten tasapuolinen edustus: Nume-roin ilmaistava käsite, jolla tarkoitetaan usein suhdelukua 50/50.

Vaadittava vähimmäismäärä: Päätävissä asemissa olevien naisten tai miesten osuus on vähintään 30 prosenttia.

Lähde: Gender Equality Glossary and Thesaurus (englanniksi)

<http://eige.europa.eu/rdc/thesaurus>

”sukupuolisensitiivisyyttä”. Tällä välineellä tarkastellaan keskeisiä kriteerejä vaalijärjestelmistä parlamentin työoloihin. Sillä tutkitaan naispoliitikkojen uransa eri vaiheissa kohtaamia esteitä. Tämä auttaa instituutioita havaitsemaan syrjivät käytännöt ja kehittämään toimenpiteitä niihin puuttumiseksi.

EU:n politiikan painopisteet

EU:n sitoutumista naisten ja miesten väliseen tasa-arvoon päätöksenteossa on vahvistettu Euroopan komission asiakirjassa *Strateginen sitoutuminen sukupuolten tasa-arvon edistämiseen vuosina 2016–2019*. Siinä mainitaan yhtenä painopistealana sukupuolten tasa-arvon edistäminen päätöksenteossa. Sen mukaan yhtenä toteutettavana toimena on tietojen kerääminen naisten ja miesten edustuksesta korkean tason päätöksentekotehtävissä ja näiden tietojen leviittäminen tiiviissä yhteistyössä EIGE:n kanssa.

Euroopan tasa-arvosopimuksessa 2011–2020 vahvistetaan neuvoston sitoutuminen sukupuolten tasa-arvoon. Sillä pyritään erityisesti ”vahvistamaan naisten vaikutusvaltaa politiikassa ja talouselämässä”.

Euroopan tasa-arvoinstituutti

Euroopan tasa-arvoinstituutti (EIGE) on EU:n tasa-arvoasioiden tietokeskus. EIGE tukee poliittisia päättäjiä ja kaikkia asiaan liittyviä elimiä niiden pyrkimyksissä naisten ja miesten välisen tasa-arvon toteuttamiseen kaikkialla Euroopassa tarjoamalla heille erityisasiantuntemusta sekä vertailukelpoisia ja luotettavia tietoja sukupuolten tasa-arvosta Euroopassa.

Lisätieto:

<http://eige.europa.eu>

[facebook.com/eige.europa.eu](https://www.facebook.com/eige.europa.eu)

twitter.com/eurogender

[youtube.com/eurogender](https://www.youtube.com/eurogender)

eige.sec@eige.europa.eu

+370 5 215 7444